

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קו.

עין משפט נר מצוה

לח א מיי פכ"ט מהל' שנת הלכה טו טושי"ע א"ח סי' קפב סעיף ג:
 לו ב מיי שס הלכה א (והלכה ו) סמג עשין קט (טור א"ח סי' רע"א):
 לז ג מיי שס הלכה י וטמג שס טור ש"ע א"ח סי' רפ"ט סעיף א:
 לח ד מיי שס הלכה ד סמג שס טור ש"ע א"ח סי' רל"ט ס"ו:
 לט ה מיי פ"ע מהל' גירושין הלכה כג סמג עשין ו טושי"ע א"ח סי' קמ"ד:
 לו ו מיי פכ"ט מהלכות שבת הלכה ד סמג עשין טו טושי"ע א"ח סי' רל"ט סעיף ו:
 נט

ושמע מינה אומר שתי קדושות על בוס אחד. וזשאין לו כדלמך לעיל (ד' ע"ג): **משום** דבוס של ברכה צריך שיעור. רב אשי לא פליג אלאמרי דבסמוך ואית ליה שפיר טעמו פגמו אלא דמהא ליכא למישמע מינה קאמר: **קפיד אכסא פגימא**. פירש רש"ס דקפיד לתחלה דוקא ולא אפילו פגום יקדש עליו ומינה א"כ איך התיירו לאכול קודש הדללה משום קפידא דפגימא^א מיהו ראו רש"ס לסמוך עליו בשעת הדחק: **זוכרהו** על היין. דזכירה כמידי על היין זכרו כיון לבנון (הושע ד') מזכירה דודין מייין (שיר ל') והאי זכירה היינו קידוש דיוכלו לא מזינו על הכוס אלא בשתה דלמך בשבת (ד' ק"ט): ולא ניתקן על הכוס אלא להוציא בניו וזני ציתו ומה שרגילין לומר ויכולו אחר התפלה בקול רם היינו משום י"ט שכל להיות שבת שמתפללין אחר צחרמנו ואין אומר ויכולו בתפלה ותקנו נמי לומר ככל שצותם שלא לחלק בין שבת לשבת וגראה דקידוש על היין אסמכתא היא והא דלמך בני שמתו (ברכות ד' כ:)

ושמע מינה אומר ב' קדושות על כוס אחד ושמ"מ ב"ש היא ואליבא דרבי יהודה רב אשי אמר טעמו פגמו וכוס של ברכה צריך שיעור חדא מילתא היא וה"ק מ"ט טעמו פגמו משום דכוס של ברכה צריך שיעור רבי יעקב בר אבדי קפיד אכסא פגימא רב בר רב אשי קפיד אפילו אחביתא פגימא ת"ר זכור את יום השבת לקדשו וזכרהו על היין אין לי אלא ביום בלילה מגין ת"ל זכור את יום השבת לקדשו בלילה מגין אדרבה עיקר קדושה בלילה הוא קדיש דבי קדיש תחלת יומא בעי לקדושי ותו בלילה מגין ת"ל זכור את יום הנא מיהדר אליה וקא נסיב ליה קרא דיממא ה"ק זכור את יום השבת לקדשו וזכרהו על היין בכניסתו אין לי אלא בלילה ביום מגין ת"ל זכור את יום השבת ביום מאי מברך אמר רב יהודה בפה"ג רב אשי איקלע למחוזא אמרו ליה ליקדיש לן מר קדושה רבה הבו ליה סבר מאי גיהו קדושה רבה אמר מכדי כל הברכות כולן בפה"ג אמרי ברישא אמר בפה"ג ואגיד ביה הזויה להווא סבא דגחין ושתי קרי אנפשיה^א החכם עיניו בראשו^ב אמרי בני רבי חייה מי שלא הבריל^ג במוצי"ש מבריל והולך בכל השבת כולו ועד כמה א"ר זירא יעד רביעי בשבת כי הא^ד דיתבי רבי זירא קמיה דרב אסי ואמרי לה רב אסי קמיה דרבי יוחנן ויתבי וקאמר הלענין גיטין חדא בשבתא תרי ותלתא בתר שבתא ארבע וחמישא ומעלי יומא קמי שבתא א"ר יעקב בר אבדי יאבל לא על האור אמר רב ברונא אמר רב הגוטל

ואליבא דרבי יהודה. דלמך [א.ק.] מאור ואח"כ בשמים: **משום** דכוס של ברכה טעון שיעור. אבל אי הוה זיה טפי מכשיעור טעמו לא פגמו: קפיד. לקידוש והדללה וזכרהו המזון אבל אם זכרהו לשתות מכוס פגום מברך עליו ברכת היין: **לקדשו**. משמע משעה שמתקדש היוס: **אין לי אלא** ציוס. לקמן פריך אדרבה עיקר קדושה צלילה הוא דכניסתו היא קדושתו: **קידושא רבה**. זכרהו פרי הגפן והאבי קרי ליה קידושא רבה דלכולהו קידושי אמרי לה: **ואגיד ציוס**. האריך צו: **עד רביעי בשבת**. אבל מרביעי ולהלן גבי שבת הבא מתחשב: **לענין גיטין**. אמר לה הי"ז גיטן על מנת שתמני לי מאתים י"ז אחר השבת או שאמר קודם השבת תמני לי: **אבל לא על האור**. אם לא צריך זכרהו מאורי האש צמולאי שבת שזב אינו מברך: **נטל**

רשב"ם
ושמע מינה אומרים ב' קדושות על כוס אחד. היכא דלית ליה אלא כוס אחד כי הכא אע"ג דלמך לעיל (ד' ק"ג): אין אומרים ב' קדושות על כוס אחד היכא דלית ליה שאני כדמתרלינן לעיל^א: **ושמע מינה** צ"ש היא ואליבא דרבי יהודה. דלמך לעיל^ב מאור ואח"כ בשמים דלילו לצ"ה ברישא בשמים ואח"כ מאור. והא ליכא למימר ר"מ ואליבא דרבי יהודה דלמך לעיל^ג וצ"ה אומרים נר ובשמים מזון והדללה ועני רבא זו דברי ר"מ היא דה"י פרכינן בצרכות פרק אלו דברים (ד' ג'). ומשני לא ס"ד מדקמני ומשגלגלן לאחר המזון מאן שמעת ליה לחית ליה האי סברא דמזון ברישא רבי יהודה כדלמך לעיל^ד רבי יהודה אומר לא נתקן צ"ה על המזון שבתה ושל על הדללה שסוף כו' אלמא רבי יהודה היא ואליבא דרבי יהודה דלילו לר"מ מי תנא לה משגלגלן לאחר המזון דלדידיה מאור ברישא צין לצ"ה צין לצ"ה ולא מזון כדלמך לעיל זו דברי ר"מ: **משום** דכוס של ברכה צריך שיעור. אבל אי הוה זיה טפי מכשיעור וטעמו לא פגמו: **אכסא פגימא**. לקדוש והדללה וזכרהו המזון אבל אם זכרהו לשתות מכוס פגום מברך עליו ברכת היין: **לקדשו**. משמע משעה שמתקדש היוס: **אין לי אלא** ציוס. לקמן פריך אדרבה עיקר קדושה צלילה הוא דכניסתו היא קדושתו: **קידושא רבה**. זכרהו פרי הגפן והאבי קרי ליה קידושא רבה דלכולהו קידושי אמרי לה: **ואגיד ציוס**. האריך צו: **עד רביעי בשבת**. אבל מרביעי ולהלן גבי שבת הבא מתחשב: **לענין גיטין**. אמר לה הי"ז גיטן על מנת שתמני לי מאתים י"ז אחר השבת או שאמר קודם השבת תמני לי: **אבל לא על האור**. אם לא צריך זכרהו מאורי האש צמולאי שבת שזב אינו מברך: **נטל**

הגהות הב"ח
 (א) רשב"ם ד"ה ה"ג פ"ר וכו' דפ קדיש תחלת יומא: (ב) ד"ה אין לי אלא ציוס וכו' בלילה היא דכניסתו היא קדושתו: (ג) ד"ה ואגיד וכו' אומר להם קידוש גדול:
מוסף רש"י
 חדא בשבתא תרי ותלתא בתר שבתא. קרי בתר שבתא שבעה, אבל רביעי חמישי ושני נקראין על שם שבת שבתא. האי שבת דקאמר יום שבת ממש קאמר (גיטין ט"ו).
מוסף תוספות
 א. כיון דרביעי יוכל לברך על כוס פגום. מוס' הל"ש. ב. בתמיה כלומר וכי מושבע ועומד הוא. ג. כדאמרין לעיל. ד. וס' כמובא ח"ת: ח. כל הברכות הולך אפי"ש שיא מוציא, הן מברכת הלחם וברכת היין שאם לא יצא מוציא ואם יצא אינו מוציא. ז. דהווא סבא קא שתי אפי"ש שלא שפך מכוס של ברכה לזכרו. ח.

רבינו הגנאל
 ומדברין בכוס אחד והברלה, ש"מ אומר שתי קדושות בכוס אחד. וש"מ מדרמקדים המאור לבשמים ב"ש היא, דאי ב"ה בשמים ואח"כ מאור אמרי. ר' יעקב בר אבדי קפיד אכסא פגימא. רב ששת קפיד אפ"י מחצבא פגימא לא הוה מברך. מר בר רב אשי קפיד אפילו מחביתא פגימא. ת"ר זכור את יום השבת לקדשו וזכרהו על היין בכניסתו. אין לי אלא ביום בלילה מגין, ת"ל זכור. ומסקנא ביום מאי ואמרין בורא פרי הגפן, והוא קידושא רבה. אמרי בני ר' חייה מי שלא הבריל במוצי"ש שבת מבריל והולך כל השבת. ועד כמה, עד רביעי בשבת. דאמר ר' זירא בענין גיטין יום ראשון ויום שני יום שלישי בתר שבתא. יום רביעי ויום חמישי יום ששי קמי שבתא. אמר ר' יעקב בר אבדי אבל בשאר ימי השבוע המבריל אינו מברך על האור. וכן תאני שילא.

ארכל עמנה^א הלך ר' ר' להמתין עד שיטעום המזון אבל קידוש שאין חובה לשתות להמזון א"כ להמתין ומייהו צירושלמי דברכות א"ר אבא בשם רב מסובין אסורין לטעום עד שיטעום המזון ר' יהושע צן לוי אומר שומין אע"פ שלא שמה ולא פליגי מה דא"ר אבא כשהיו כולן זקוקין לכוס אחד מה דלמך ר' יהושע כשיש לכל אחד כוסו צדו ומשמע נמי אם אין כוסו צדו אפי" שפך מכוס ברכה לכוסות אחרים אין להם לטעום עד שיטעום המזון אבל כשיש לכל אחד כוס א"כ להמתין ולכך הוה גחין ושתי ומכאן יש להוכיח שא"כ לשפוך מכוס על ברכה לשאר כוסות^א ומייהו היכא דכנימי ר' ר' לשפוך ממנו לשאר כוסות כדי שיטעמו כולם מכוס שאינו פגום אע"ג דשמיה לא מעכבא כדאמרין צפרק בכל מערבין (עירובין ד' מ:)
 ג. וס' דהמוציא יש להוכיח מירושלמי אם יש לכל אחד ככרו א"כ להמתין ואוכל כל אחד משלו והא דלמך טול צדון (ברכות ד' מ.) ואמרין נמי (ס' ד' מ.) צעל הבית צועל כדי שיצבע צעין יפה דממשע שאין אולכין אלא מה שמחלק להם מיירי בשאין ככר לפני כל אחד א"כ בשבת וכגון שאין להם לחם משנה דאו צריכין לאכול מצלימתי:
 ה. הגוטל

ארכל עמנה^א הלך ר' ר' להמתין עד שיטעום המזון אבל קידוש שאין חובה לשתות להמזון א"כ להמתין ומייהו צירושלמי דברכות א"ר אבא בשם רב מסובין אסורין לטעום עד שיטעום המזון ר' יהושע צן לוי אומר שומין אע"פ שלא שמה ולא פליגי מה דא"ר אבא כשהיו כולן זקוקין לכוס אחד מה דלמך ר' יהושע כשיש לכל אחד כוסו צדו ומשמע נמי אם אין כוסו צדו אפי" שפך מכוס ברכה לכוסות אחרים אין להם לטעום עד שיטעום המזון אבל כשיש לכל אחד כוס א"כ להמתין ולכך הוה גחין ושתי ומכאן יש להוכיח שא"כ לשפוך מכוס על ברכה לשאר כוסות^א ומייהו היכא דכנימי ר' ר' לשפוך ממנו לשאר כוסות כדי שיטעמו כולם מכוס שאינו פגום אע"ג דשמיה לא מעכבא כדאמרין צפרק בכל מערבין (עירובין ד' מ:)
 ג. וס' דהמוציא יש להוכיח מירושלמי אם יש לכל אחד ככרו א"כ להמתין ואוכל כל אחד משלו והא דלמך טול צדון (ברכות ד' מ.) ואמרין נמי (ס' ד' מ.) צעל הבית צועל כדי שיצבע צעין יפה דממשע שאין אולכין אלא מה שמחלק להם מיירי בשאין ככר לפני כל אחד א"כ בשבת וכגון שאין להם לחם משנה דאו צריכין לאכול מצלימתי:
 ה. הגוטל